

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Tretja nedelja po Sv. treh kraljih.

(V spominj sv. družine.)

In so našli Marijo in Jožeta in
dete v jaslce položeno.
(Luk. 2.)

V rodbinsko življenje, dragi, naj vas popeljem to uro — ker nam današnja nedeljo sv. cerkev v spominj hoče obuditi ono sv. družino, ki je vseh človeških skupin izgled in tolažba in koje vseh treh članov sveta imena nam bodo kedaj — tako upamo zanesljivo — na naših umirajočih ustnicah poslednje besede na zemlji: Jezus, Marija in Jožef.

Če vam, dragi, te najsveteje družine 3 raznobarvene cvetice nudim v roke, označil sem že njenimi barvami v glavnih potezah vsako teh sv. oseb, v naše varstvo prav posebno klicane danes.

Ko se tem načinom potrudimo vživeti se v krog sv. družine, prosimo to uro njene pomoči za življenje in za našo smrtno uro.

Prva cvetka v tribojnem šopku sv. družine je nedolžnostna lilija, v tej blesteči barvi pricvela iz pomladnje zemlje, da razširja svoje vonjenje po novem zakonu. Saj jo že visokopesnik starega časa predslukuje v besedah: „Jaz sem cvetka na polju in lilija v dolinah. Kakor lilija med trnjem, tako je moja prijateljica med hčerami.“ (Vis. pes. 2, 1, 2.) Ta bela lilija je čisti angelj te družine, za varuhinjo jej odločen; za ono, ki podpira vsaki hiši 3 vogle, to je to dobo še ne prav 30 letna hišna mati Marija.

Marijin oče Joahim, je bil rojen v Nazaretu, mati Ana pa v Betlehemu. Oba sta bila iz Judovega debla ter imenitnega Davidovega rodu. Oblagodarjena svetnim premoženjem sta bila razdelila svoje imetje v tri dele. Prvi del sta odločila templjevim potrebam; drugi revežem svojega ljudstva in tretji za potrebe svojega malega domu. Marija je kakor Joahim rojena Nazaretanka. Bere se, da bi bila prišla na svet na pristavi, starišev posestva, v mestnem okolišču. O deklici Mariji pišejo, da je bila — Krista izvzemši — najlepša božjih stvari po telesu; na duši pa taka, da so zastrmovali kerubini in serafini, motreč to njeno notranjo krasoto.

V blaženosti Marija nadkriljuje Saro; z ostrino duha Rebeko; v lepoti Rahelo; v častitljivosti Mozesovo sestro Marijo, skladateljico slavne zahvalne pesmi v puščavi. Marija je modrejša od prerokinje Debore; pogumnejša od Judite; prikupnejša od Estere; čistejša nego Suzana. Saj je Marija bila ono veliko znamenje, ki se je pokazalo na nebu in stopilo doli na zemljo. Marija je ona žena, koji je obleka solnce, koje venec dvanajstorica zvezd, koje podnožje je luna. To je ona nad vse čista, o kateri sv. evangelij ne piše premnogo; a popolno vse pove, ko z vekovito besedo zabeležuje: „Marija, od katere je rojen Jezus, ki je imenovan Krist.“ (Mat. 1, 16.)

To, dragi, hišna gospodinja iz Nazareta, Marija.

Drugi cvet iz blažene nazareške rodbine se nam naznanja le samo svojim nenavadnim

vonjem, če smo vstopili v sveto bivališče te le edinkrat enkrat stvarstvo razveselivše človeške skupine. V prirojeni si skromnosti ne hodi na dan iz svojega zatišja: saj modra vijolica razširja daleč na okoli svoj duh; a ti niti ne veš, od kod da prihaja.

Hišni gospodar na tem domu je to; po sv. Mateju (1, 16) sin Jakobov; po sv. Luku (3, 23) Helijev — torej sin očeta, ki je nosil dve imeni. Ta častita prikazen je Jožef, sv. družini varuh ter gospodar in kakor Marija tudi iz kraljeve Davidove rodovine. Že v poznejih moških letih Devici Mariji izvoljeni tovariš je to dobo pač ostareli možak. Po božji previdnosti odločeni čuvar te hiše in te rodbine je v vseh usodnih nevarščinah zaščitnik Mariji in Jezusu, njenemu sinu. — Zvesti tovariš Marijin in detetov je prepotoval Jožef z njima domačo deželo od Nazareta do Betlehema, od južnega Betlehema gori do Nazareta na severu. Upal si je v daljni Egipet in od tu moral zopet nazaj. V priprosti poniznosti je izvrševal vse to, delal ter delal in molčal. Bil je kakor trina opora Mariji — trta edino Marija in Jožef njena opora. Niti govorečega ne navaja sv. beseda. Govorili so zanj le drugi. Celo ob izgubljenem in zopet dobljenem detetu Jezusu le mati Marija nastopa in govori tudi v Jozefovem imenu, ko pravi: „Sin, čemu si nama to storil? Glej, tvoj oče in jaz sva te z žalostjo iskala.“ (Luk. 2, 48.)

Nad vse ponižna prikazen torej sv. Jožef. Zato nam je sila težko razumevati, kakošni čuti da so pač ob vseh teh zgodbah morali prevevati njegovo preprosto dušo, če se nekedaj se Marijina teta Elizabeta ni dosti nadviti mogla sicer mlajši sorodnici Mariji, da jo je kakor prihodnja bogorodica blagoizvolila obiskati. Težko je umevati, kako si je ta nad vse požrtovalna narava upala občevati z Marijo, ter izvedeti tem potem od nje najglobljeh tajnosti odrešenja človeškega rodu in kako je godilo taki nežnostni naravi, ko je videla, da ga ni človeka na zemlji — o Jezusu tu ne govorimo — ki bi bil Mariji v večji skrbi in večji ljubavi.

To je pa, dragi, hišni gospodar iz bogorodičine hišice v Nazaretu, sv. Jožef.

In tretji cvet, dragi, iz Nazareta? Krči se mi nezmožna roka, če naj o njem zapišem le dve, tri besede. Rdeč, nadnaravne rdečine je ta cvet, v naprej napojen menda že s krvijo, ki poteče doli z lesa sv. križa za tvoje, dragi, za moje rešenje. Umrljiv človek je to — večni Bog Jezus je, češčen na veke!

Ob njega rojstvu so se vклонila bila nebesa do zemlje. Nebeški krilatci so slavo pojoč Bogu z višav doli prihiteli poročat na revno zemljo, da jej je rojen Odrešenik, ki jej — vtrujenki od zunanjih in notranjih bojov — donese krščanstva največo pridobitev; mir. A večni Bog, popolnoma postal nam enak, niti na borni slamici, prikladni le brezumni živadi, nima miru. Nezaveden še mora v Egipet, da se umakne besnobi krutega Heroda. Vrnivši se v domačo zemljo in sicer v Nazaret in odrašča joč tu dan za dnevom ni poznal važnejše naloge od one, da je bil akopram Bog, pokoren ljudem. Tu je rastel — nobeden vas, dragi, prosim vas, ne pozabi tega stavka nikoli ne v svojem življenju — tu je „rastel v modrosti in starosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh.“ (Luk. 2, 52.) Tu v tej družini je bivalo božje bitje v človeškem odelu nezmožnega otroka. Tu Bogu ukazujejo ljudje — res da ljudje, kakor jih ni rodila več zemlja: lilija Marija in vijolica Jožef — a vender le ljudje. Tu se božje vsevladarstvo vklanja človeškim poveljem. — In tu v tej hišici že prebada žalosti meč to najmečje vseh materinih src, ko čuti, kako bode domači ljud za dobrote, ki mu jih je delil na vseh potih, v smrt tiral največastnejšega človeka — a kaj človeka! to njeno dete — večnega Boga. Tu pod tem krovom se je najsijajneje obistinila ta resnica, da so uprav najžlahneja srca najbolj sposobna prestajati najbridkejih bolečin in da je uprav po Bogu odločeno trpenje tisti stvarnikov blaženi dar, ki izmed vseh ostalih človeka oplemenjuje najbolj.

To, dragi, edin podanik gospodinji in gospodarju v nazareškem domu — podanik in ob enem njun večni gospodovalec.

* * *

Sledili smo, dragi, za lilijo Marijo; za vijolico Jožefom, za sv. krvijo orudečeno cvetko Jezusom — pod velečastni krov nazareške preblazene hiše.

Dragi! Kolikor mogoče bode naj vse dejanje in nehanje v tej hiši za vselej vzor vsakemu naših korakov v naših hišah. Potem upati smemo, da bomo vsi mi sprejeti kedaj v veliko nebeško družino, ki so jej za večno gospodarji Jezus, Marija in Jožef. Amen.

Sveta družina.

Od začetka sveta ni bilo na naši okrogli zemlji hiše, katera bi bila vse sreče, vsega blagoslova bolj vredna, nego hiša, o kateri je večna božja Beseda postala meso. V tej družinici so bivale tri najsvetejše duše, kar jih je kedaj nosila mati zemlja. Jezus, večni sin nebeškega Očeta, Jezus, katerega ime je sveto in je le zato na zemljo prišel, da bi po njem bili osrečeni vsi narodi. Marija, najčistejša, brezmadežna devica, katera je zaradi svoje ponižnosti, čistosti, pobožnosti pred Bogom milost našla in katero bodo vsi narodi do konca sveta srečno imenovali. Jožef, pravični, kateri je zavoljo svojega bogabojčnega življenja vreden postal časti, ki jo je vžival kakor Marijin ženin in kakor rednik sina božjega, Jezus otrok, Marija mati, Jožef hišni oče — to je bila cela sveta družinica; ta hiša je bila pravi raj na zemlji.

O sv. družini nam sveto evangelije le malo povedati ve. A to ve krščanstvo od nekedaj, da je bila srečna — da presrečna. Sreče pa ji ni prineslo ne bogatstvo, ne čast, glavni stebri te družinske sreče so bili: pobožnost, delalnost, miroljubnost.

Sveta družina je bila pobožna. Nje hiša je bilo svetišče, kjer se je neprenehoma častil Bog v molitvi, pobožnem premišljevanju, bogoljubnih pogovorih in pridnem delu. Vestno izpolnjujejo vsi trije postavo Gospodovo. Spodbudno obhaja sv. družina Gospodove dneve in zapovedane praznike. Vsako leto sta obiskala prečista devica in deviški ženin jeruzalemski tempelj in obhajala veliko-

nočni praznik v čistem srečnem moleča in časteča pravega Boga. Ko je stopil Jezus v postavno dobo, jej je obiskavati tudi on pridno vsako leto sv. kraj.

Sv. družina je bila delalna. Podobe sv. družine nam predstavljajo trije marljivih delalcev. Vsi trije udje male družinice delajo. Jožef teše, Jezus mu pomaga, Marija skrbi za hišo. Bogatstva sicer ni najti v skromni hišici; svetnega, telesnega bogatstva ni ni. A duševna obilost biva v tej hiši.

Sveta družina je bila miroljubna. Veseli pogovori odmevajo v tej domačiji, urno napreduje delo. Krega, prepita, še najmanje vprek besede ni slišati v njej. Sveti Jožef glava vsej družini skrbi vestno za njene potrebe. Miroljubnost je tesna vez, ki veže vse tri ude te družine.

Trije glavni stebri družinske sreče so pobožnost, delalnost in miroljubnost. Ti trije stebri podpirajo hišico sv. družine in vzdržujejo nje srečo. In kakošna je ta sreča? Ta sreča ni pozemeljska sreča, te sreče sv. družina malo vživa, nego je nekaljena sreča v Bogu. V dolini solz potujoča sv. družina hodi po trnjevi poti. V temni noči kliče angelj Gospodov: Vstani, vzemi dete in njegovo mater, ter beži v Egipt. Sv. družina se ne premišlja, ne čaka, vda se v božjo voljo, trdno prepričana, da Bog tako hoče. — Na božji poti se je izgubil božji sin; v Nazaret sta se vrnila brez Jezusa sv. Jožef in Marija. Med sorodniki in znanci ga nista našla, kakor sta upala. Prišla sta zopet v Jeruzalem, v strahu in trepetu sta ga iskala in našla še le tretji dan. Nista se prepirala, kedo je kriv, da se je izgubil Jezus, oba sta ga šla vdati v voljo božjo iskat. Nič očitanja! Ko sta ga našla sedečega v tempelju med učniki; besede: Sin, zakaj si nama to storil?, niso besede očitanja in vžaljenja, to so besede, ki so se izvile iz skrbnega srea izbeganim roditeljem. V miru in pokoju sv. družina ni živela, vedno se jej je primerilo kaj, kar jej je povzročevalo in z britkostjo napolnjevalo sree. Toda, vse stiske, vse križe, vse težave in nadloge je sprejela sv. družina vdano in potrpežljivo, v zavesti, da prihajajo od Boga. Srečna je v Bogu, več ne želi.

Srečne bi bile družine današnje dni, ko bi posnemale sv. družino. P o b o ž n o s t sv. družine bodi opominj za vse krščanske stariše. Vsaka družina mora po nje izgledu praznovati Gospodove dneve in praznike. Da ni v nekaterih družinah prave sreče, vzrok je zanemarjenje te glavne dolžnosti. Hiša, v kateri ni molitve, ni lepih pogovorov, taka hiša ni srečna. Delo za družino ni sramotno, delo ima zlate korenine sreče; bogastvo jih nima. Delo človeka redi brez bogastva, ne tako bogastvo brez dela. Vsi udje družine morajo delati, da ne obremene preveč drug drugega, sicer ni medsebojne podpore, sicer ni sloge v družini. Najhujši sovražnik družinske sreče je prepir, jeza, sovraštv o. Kjer pa so udje družine pohlevni, krotki, ponižni, kraljuje razumetje, mir božji, družina prenese vse, tudi najhujše vdarec v nekaljeni zadovoljnosti.

V vsaki hiši naj bi visela na steni podoba sv. družine, v sreči vsakega družinskega uda pa naj bi bili zapisani zlati nauki iz življenja sv. družine. Ko bi se to zgodilo, izginil bi kmalu razdirajoči duh iz krščanskih družin in iz dežele; na močnih stebrih; p o b o ž n o s t i, d e l a t n o s t i in m i r o l j u b n o s t i pa bi se dvignila družina in dežela sebi v čast; drugim v izgled. L. P.

IV. po Sv. treh kraljih.

In glej, velik vihar je vstal na morju, tako da so valovi pokrivali čolnič. (Mat. 8.)

Čolnič na genezareškem jezeru, ki mora skozi ljute valove, je podoben Kristovi cerkvi na zemlji. Vse čase je namreč morala sv. cerkev v hude viharje, ki so jej grozili s poginom.

A ne le sv. cerkve na zemlji naj bo podoba ta čolnič. Čolnič na jezeru naj je tudi slika vsacega posameznega človeškega življenja. Saj se tako-le glasi Modrostine knjige besedilo o našem življenju: „Kakor ladija je, katera splava po valečem morju; ne najde se, ko odide, ne njen sled ne tir njenega gredeljna v valovih.“ (5, 10.)

Čolnič je naše telo — krmar v čolniču je naša duša — jezero ali morje je svet — valovi so človeške strasti — prva luka, iz koje izhaja čoln, je naše rojstvo, — a druga, kamor dohaja, je naša smrt. Tik ob grobu zapusti krmar, naša duša, ta čolnič — to naše telo, da se poda v neznano deželo; ali v deželo živih, ali v deželo mrtvih.

Vse te primere o čolniču na valovih premislimo, dragi, danes v svoj dušni prid.

*

Ne brez usmiljenostnega čuta gledamo na čolnič sredi mogočnih voda. Naj si bo zložen še tako skrbno; vendar le je vsak plov na vodi jako krhko poslopje. Na čer naj čolnič naleti, molečo iz globin, in poginiti mora. — Bode naj, dragi, ta čoln, t. j. tvoje telo, še tako oslajljeno, ali pa vtrujeno nad mero: oboje, slabo in krepko, privede vsak dih-ljej bliže do groba.

Kam pelje na morju ta vodena pot? Glejmo na čolnovega krmarja, na svojo dušo. V kako ozkem prostoru mora bivati tu v tem čolniču človeška duša — in naj si bode reveževa duša ali pa duša Kreza: bogatina iz starih časov — to čisto nič ne odločuje. A vendar ničesar stvarjenega ne zadošča temu našemu duhu. Zato v nebo hrepeni naša duša in vedno teži navzgor; toda vendar le jo venomer privlačno silo poteguje zemlja na-se in navzdol.

A s tem, da se mora krmár v čolnu, t. j. naša duša, stesniti tako na ozko — s tem ni še pri kraju krmarjevo naporovanje. — Paziti mora, kako da bo na morju življenja, v širnem svetu, preskrbel to ladijo — svoje telo — z živili in s pitno vodo. Paziti mora krmar, da sredi izmed burnih valov konečno priveslá v varen pristan. Krmar v čolniču ne sme mirovati ne noč in ne dan, mnogokrat mora pretehtovati resnobo besedi svetih oseb, ki so navado imeli se povpraševati: Kako da sem sam sebi postal v tako nadlego?

Kakošne pa so nevarščine za krmarja, t. j. za našo dušo, na morju življenja? — Stari prednamci so sanjali, kako da se na gotovih krajih iz morja dvigujejo magnetne

gore, ki barko potegujejo na-se in je nič več ne puste naprej. — Če jih v naravi ni takih magnetnih gora, v dušnem življenju je pa podobnih magnetnikov dovolj. Dovolj je vabljivih sirén in néstvorov v morju, ki mamijo brodarja, naj jim sledi; dovolj se v človeških dušah budi raznobojnih strasti. Bajka pripoveda o junaku Ulistu, iz starega časa, kako se je dal privezati v barki na jambor zato, da ne bi bil skočil za osladnim sireninim petjem v morje. Kristijan mora to bajko o Ulistu v dejanje pretvoriti in si zapomniti, da je varen le ta, ki se pritrjenega čuti na upolni les sv. križa in se kakor sv. Pavel more ponašati s „križem Gospoda našega Jezusa Krista, po katerem je meni svet križan in jaz svetu.“ (Gal. 6, 14.)

Konečno se na širnem morju vsakemu brodarju lahko ladija razbije — in nekokrat tudi gotovo razbije vsakemu nas: takrat namreč, ko se zglesi bela smrt. Smrt pa vtegne zalotiti v zorni mladosti; časih v najtrdnejših letih, časih ladija človeškega telesa razpade še le daleč tam na morju v poznejših moških ali ženinih letih in časih v najskrajnejši dobi človeških let.

* * *

Star rek se glasi: Kdor moliti ne zna, naj se na morje poda. — Tudi najodurnejši mornarji namreč moliti začno, ko jim v valovih zažuga smrt. Ti ob smtni uri resni postali mornarji naj nam bodo v poučen izgled.

V spominju današnjih evangeljskih besedi: „In glej, velik vihar je vstal na morju, tako da so valovi pokrivali čolnič —“ (Mat. 8, 24) se navadimo, dragi, na božjo pomoč klicati, kadarkoli nas stiskajo težave in nevarnosti na morju živjenja.

Ko nam pa čolnič, t. j. naše umrljivo telo, po naravnem toku prej ali slej zadene ob to ali ono čer, tako da se razbije — takrat prosimo govoreč: Reši, Gospod, krmarja, krmarico — ki bivata v tem krhkiem čolniču, v umirajočem telesu, reši sedaj mojo neumrjočo dušo. Amen.

Sv. Anton puščavnik.

(Dne 17. januarja.)

Sv. Anton, ustanovitelj redovniškega življenja, se je podal v puščavo. Sklenil je vse svoje življenje z molitvijo in delom posvetiti Gospodu. V zavesti, da je ves trud in vse prizadevanje zaman, ako ni blagoslova od zgoraj, vzdihnil je gorče do Gospoda: O moj Bog, ki vladaš nad mojo dušo in nad mojim telesom, daj mi milost in moč, da se tu v puščavi nikedar ne vdam brezdelju! In začel se je glas, ki mu je veleval: Anton, ako hočeš vgajati svojemu Bogu, moli in moli! Ako pa ne moreš moliti, mudi se z delom. Vedno imej opravilo; delaj, kolikor moreš, in ne bo ti nedostajalo pomoči od zgoraj. In sv. Anton se je res vstrajno ravnal po geslu: Moli in delaj!

S

Sv. Sebastijan — zdravnik.

(20. prosinca.)

„Moč je šla iz njega, ki je vse ozdravila.“ Luk 6, 19.

Moč je šla iz njega, ki je vse ozdravila. Te svetopisemske besede rabi evangelist ob presveti osebi Jezusa Krista, ki je hodil naokrog, čudeže delal, bolne tolažil in zdravil . . .

Zgoraj navedene besede pa govorimo lahko tudi o nekaterih svetnikih, v kojih se je milost božja kazala v posebni meri. Vsled žive vere jim je dal naš Gospod čudežno moč.

Vrstam teh svetnikov po vsej pravici lahko prištevamo tudi sv. Sebastijana, Jezus mu je dal moč bolne ozdravljati, in sv. cerkev ga časti že od nekdaj kakor svetega zdravnika. In to ne po krivici.

Kadar je divjala pogubonosna kuga ali kaka druga nalezljiva bolezen, otel je sv. Sebastijan s svojo prošnjo brez števila ljudi; vsem je rad pomagal, če so se le zaupno zatekli do njega.

Sv. Sebastijana vplivna priprošnja se je posebno pokazala v 7. stoletju v Rimu, ko je moralo na stotine ljudstva vkloniti svoj vrat neizprosni smrti. Grozila je poguba vsemu mestu, da se ni sv. Sebastijan usmilil nesrečnih ljudi. Isto prikazen opazamo dalje v 14. stoletju v Pragi, na Dunaju, v mestih Breslavi in Rabi na Ogrskem. V 15. stoletju so se veselili Parižani pomoči našega svetnika, v 16. stoletju pa je prestrigel sv. Sebastijan s svojo roko nadaljno pot v Milanu divjajoči kugi.

Zdaj si pač lahko razlagamo, zakaj so se tako zelo trudili za relikvije svetnikove, in čim večje je bilo zaupanje vernikov do našega svetnika, tem pogostneji in sijajniši čudeži so se godili. Že sveti Ambrozij piše o svojem času: Vsi upamo, da nas prošnje in zasluge sv. Sebastijana rešijo nagle in nepredvidene smrti. In sv. Tomo Akvinski je vselej, kadar je bil v hudi stiski, pokleknil in klical: Po zaslugah sv. Sebastijana reši nas, o Gospode.

Tako vidimo, da so pobožni kristijani že od začetka visoko spoštovali sv. Sebastijana, ter se radi do njega zatekali o nevarnih boleznih. Storimo to tudi mi, in tudi na nas poroši sv. Sebastijan svojega nebeškega blagoslova.

F. S.

Na praznik sv. Agneze.

(21. januarja.)

Premišljevanje zmag mučenikov je najboljše sredstvo, da se pripravimo pravočasno za križe, ki občutno zadenejo vse: za vojske, ki prete vsem kristijanom radi vere. Kolika srčnost nas mora navdajati, ako vidimo umirati trume mučenikov za sv. vero, trume, ki so tolike, da jih komaj znamenjujejo obsežne kronike: kolika srčnost nas navdaja, ko vidimo, da se podajajo v grozne muke celo junakinje slabotnega ženskega spola: koliko navdušenje za sveto mučeništvo pa nas mora navdati, ako gledamo, kar je prestala otroška dvanajstletna sv. Agneza. Vsa prilizovanja, vsi zlati obeti, vse grožnje jej niso podko-

pale srčnosti, s katero je sramotila krvoloke trinoge. Ogenj se je ni dotaknil, ko so poskusili z njim: varoval jo je čudežno Bog in pokazal, da rad podpira vse, ki pokažejo vsaj dobro voljo. Junaško dobro voljo pa je devica pokazala, saj je šla v ogenj z veseljem, katero se bere mladim njenim vrstnicam, kadar se podajajo na kraj razveseljevanja. Vrgli so jo v razbeljeno železno zibelko, ogenj ji ni škodoval: meč ji je pripravil še le zaželeno mučeniško krono.

Zato pa so opravičene besede sv. Ambroža: Možje naj gledajo v začudenju na njo, mladina v svoji nežnosti naj pri njenem pogledu ne obupuje, Zakonski naj se ji čudijo, prosti naj jo posnemajo. Kaj naj bi rekel, da bi bilo vredno take svetnice! Tu vidim vdanost Bogu, presežajočo nje starost: krepost, presežajočo naravne njene moči. Kolikega zaničevanja je pač vredna krutost, ki ne prizanaša niti temu tako mlademu življenju! Njeno telo je bilo komaj toliko, da je imelo prostora za rane, ki jih je prejela. Mladenke njene starosti zamorejo komaj prenesti ostri pogled starišev. Kako sramoti take sveta devica, ki je nevstrašeno gledala, sramotila krvižejne trinoge, ki ni trepetala pod bremenom zvencečih verig. Komaj sluti, kaj je smrt ali da je sploh smrt, že je pripravljena dati mlado življenje pod mečem divjega vojaka. Vlečejo jo pred malikovalske altarje, še v plamenu posvečuje svoje roke Izveličarju, ki zvezane tvorijo križ, zmagalno znamenje njenega učenika. »Sramota bi bila zame, to so njene besede, pričakovati ženina, ki bi všečeval meni ko me je vendar oni prvi izvolil. Kaj čakaš, trinog? V smrti naj se zgrudi moje telo, v veselje onim, ki jih ne maram.« Tem besedam ne moremo ničesar več dodejati. Srčnost Agnezina pa je, ki nas tako vleče nase. Vsaka krepost, zlasti še ta se pridobiva počasi, v trdem boju in zatajevanju. Tudi sv. Agneza ni bila v hipu taka, kakoršno gledamo pred sodniki. V nežni otroški mladosti je bila po bogoljubnih stariših tako odgojena, da je obljubila v enajstem letu vedno devištvo. Seveda bi sama ne bila kos tej obljubi, podpiral pa je njeno dobro voljo Bog, kakor Pavla, ki je izdihoval v izkušnjavah, a ni padel, ker je slišal glas

božji, da potrebuje le še milosti poleg dobre volje in to mu je delil Bog v obilosti. Izkušnje, zoper sv. čistost je vidno angelj varuh od nje odstranil in smrtjo vdaril prvega mladeniča, ki se je predrznil dotakniti se tega božjega svetišča. Sama je bila nezmožna braniti se, a dobri volji je prišla na pomoč nebeška sila. Junaška devica nam je prav za voljo svoje čistosti tako vzvišena zmagalka, da nas omamlja njen izgled. »O kako lep je čisti rod v svoji svetlobi, večer je njegov spominj. Ako je pričujoč, ga posnemajo, ako odsoten, po njem hrepenijo. To prvo je veljalo onim gledalcem, ki so se zgrozili v dno duše zavoljo njenega junaštva in ji v smrt sledili ganjeni po njenem izgledu. To zadnje pa naj velja nam. Mi hrepenimo po njej, s tem da si želimo njene priprošnje v sličnih bojih. »Agneza — Jagnje! Kako čast je dala svetnica svojemu imenu. Nedolžno jagnje med volkovi — zmaga. Zmaga na več načinov: zmaga trinoge in podere njih nakane; zmaga bojazljive svoje somišljenice in jim vzbudi v srečo srčenost, kakor je bila njena, zmaga vse, ki se boje trpenja, bolj nego izgube čednosti. To jagnje pa bo naš vodnik na potu čednosti, kažeč nam kaj se more, kaj se mora trpeti, kako se more, kako se mora bojevati, da se prejme krona za zmago v boju.

L. P.

Zgodovinske črtice iz Bele Krajine do l. 1374.

Pozdravljena krajina brežna,
Rojakov mojih belih dom!

Anton Medved

(Dalje in konec.)

To je spoznal cesar Friderik IV., zato je ustanovil l. 1461. škofijo ljubljansko, kateri je podelil vse župe svojega patronata v Kranjski, Koroški, jedno župo na Solnograškem, ter gorenejgrajskemu samostanu vtelesene župe štirске. Vse druge župe po Kranjskem so ostale še vedno pod očaki oglejskimi, stanujočimi v Vidnu od l. 1236, dokler ni papež Benedikt XIV. ustanovil dne 29. novembra 1749. v Gorici posebnega vikarijata s škofovsko oblastjo za avstrijski del oglejske oćakovine. A že 6. julija 1751. je

istega zatrl in mesto njega ustanovil dve samostojni nadškofiji, jedno v Vidnu, drugo v Gorici. V ložje in boljše vrejevanje so goriško nadškofijo takoj delili v naddijakonate. Na Kranjskem je bil gorenski, stiški, novomeški, ribniški, kostanjeviški in bistriški; poleg naddijakonotov še dva dekanata v metliški in vipavski pokrajini. Metliški dekanat je spadal pod naddijakonot novomeški. V Ljubljani sami pa je bival že od nekdaj arhidijakon, prej namestnik očaka, sedaj nadškofa goriškega.

Če pomislimo, da je ljubljanska vladikovina imela malo žup po Kranjskem, mnogo po Koroškem in Štajarskem, v Kranjsko pa je vladal večino duhovnj kneznadškof goriški, uvidamo, kako nenaravne so bile meje slovenskih škofij. Cesar Josip II. je to odpravil. Z dovoljenjem Pija VI. je dal škofijam, zlasti ljubljanski, novo vpravo. Ukazal je knezškofu ljubljanskemu, Karolu grofu Herbersteinu, da je odstopil vse svoje duhovnije na Koroškem in Štajarskem solnograškemu nadškofu Jeronimu, metropolitu škofije lavantinske in krške, njega pa je vrlo dobro odškodoval, ko je od vzel nadškofiji goriški vse duhovnije na Dolenškem in nekaj na Notranjskem in jih pridružil škofiji ljubljanski. Cesarstvo vredbo je potrdil Pij VI. 8. marca l. 1787. s pismom „In universa gregis dominicæ cura“ in ob enem povzdignil ljubljansko škofijo v nadškofijo. Mihael baron Brigido je bil prvi in zadnji kneznadškof ljubljanski od l. 1788. do 1807. To čast je odvzel Ljubljani papež Pij VII. l. 1807. dne 21. avgusta in je škofijo združil neposredno z Rimom. Ostalo je pri tem do l. 1830., ko jo je papež pridružil goriški nadškofijski provinciji — in v tem stanu je obstalo.

Cerkveni knezi so se v dolgi dobi od druge polovice 14. veka menjavali svetni pa so Beli Krajini ostali isti. Njeno zgodovino pod slavnim vodstvom svetlih Habsburžanov od l. 1374. do današnjih dni pa hočem potrpežljivemu bralcu prinesiti v kratkem. Za sedaj: „Z Bogom!“ r.

Zrnje.

Srce Marijino — ogledalo čednosti. Avstrijski cesar Ferdinand I. je dobil kakor deček v dar krasno žepno ogledalec. Kmalu pa opazi njegov vzgojitelj, da nosi pri sebi in da se prav čisto ogleduje v njem. V strahu, da bi se ne prevzel ter ne postal ošaben, veli mu, naj njemu izroči to ogledalec. Cesarjevič se nekaj časa temu brani, naposled pa se vda in mu je izroči. Pa kako se začudi vzgojitelj, ko vidi mesto ogledala prekrasno Marijino podobo. Pobožni priče, znan po svoji veliki ljubezni do Marije, torej ni ogledoval svoje lastne podobe v ogledalu, nego podobo svoje nebeške matere Marije.

Prav čisto se tudi ti oglej v to ogledalo, mesto svojega obličja glej Marijo.

o. Kazimir.

Kinč egipških deklic. Stari Egipčani so imeli navado, svojim hčeram obešati na vrat verižico s šestimi podobami. Na prvi podobi je bila grlica in pod njo napis: „Tako samotno ljubeča“. Na drugi je bila golobica z napisom: „Tako čista“. Na tretji je bil orol in pisano: „Tako hitra“. Na četrti je bilo videti štokrkljo z napisom: „Tako hvaležna“. Na peti je bila sova in spodaj se je bralo: „Tako ču-

ječa“. Na zadnji pa je bil škrjanček in napis: „Tako pobožna“. — Kaj ne, nenavaden kinč, a pomenljiv!

T. G.

Milijonar — snubec papeževe sestre. Ameriški milijonar Rihard Weber je poslal svetemu očetu Piju X. list, ki izraža v njem željo, da bi se oženil s papeževo sestro, kateri je sedaj šestdeset let. Sv. oče je sporočil novo-jorškemu višjemu škofu, da naj pove milijonarju, naj si izbije tako misel iz glave. Dasi je dober katoličan, vendar njegova zahteva sega preko meje dostojnosti.

E.

Ljubljanska škofijska kronika.

Premilostni gospod knezoškof ljubljanski se je odpeljal 23. novembra v Novomesto; 24. nov. je preoblekel v redovno obleko karmeličansko s. Marijo Izabelo Gassner; 26. nov. se je odpeljal v Tomišelj, kjer je nedeljo 27. nov. vmesnil prvega župnika in vpoljal dekliško Marijino družbo; 1. decembra je šel v Haasberg, kjer je pokopal kneza Hugona Windisch-Grätzta; 7. decembra je posvetil 47 portatilov; 8. dec. je pridigal v stolnici, imel slovesno sveto mašo in podelil papežev blagoslov, popoldne se je udeležil akademije, ki so jo priredili v frančiškanskem samostanu na čast Brezmadežni; 9. decembra je maševal pri karmeličankah na Seiu; nedeljo sv. Nikolaja, 11. dec., je imel slovesno sv. mašo v stolnici, zvečer se je udeležil slovesnosti v Rokodelskem domu; 14. decembra je počastil bogoslovce s svojim obiskom, ko so priredili slavnost v čast Brezmadežni; 17. in 18. dec. je bila vizitacija v uršulinskem samostanu v Ljubljani; 21. dec. je posvetil v mašnika frančiškana br. Krizogona Tišlerja, subdiakon pa je podelil cistercijanom bratu Štef. Geyer in br. Robertu Senn. O bo, žiču je imel v stolnici slovesno polnočnico in ob desetih dopoldne slovesno sv. mašo.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 30 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej. V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v Lovro Blaznik-ovi trgovini na Starem trgu in v Ivane Pichlerjeve tabakarni na Kongresnem trgu.